Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

НАША СЛОВА

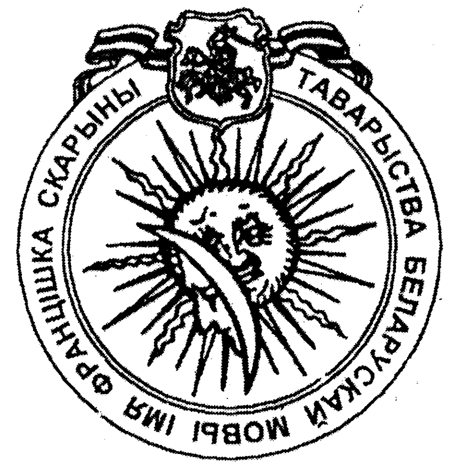

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года № 6 (593) 12 ЛЮТАГА 2003 г.

Нацыянальны ўніверсітэт: ЯШЧЭ КРОК ДА МЭТЫ

Размовы пра неабходнасць стварэння Нацыянальнага ўніверсітэта вядуцца ўжо даўно і на розных узроўнях. На сённяшні дзень цалкам беларускамоўнай адукацыі няма ні ў адной вышэйшай навучальнай установе Беларусі. Выпускнікі беларускамоўных школ вымушаны працягваць адукацыю на рускай ці, у лепшым выпадку, на дзвюх мовах. І гэта пры тым, што вучыцца па-беларуску ахвотных хапае. Пра гэта сведчаць і 55 тысяч подпісаў, якія Таварыства беларускай мовы сабрала ў грамадзян у падтрымку Нацыянальнага ўніверсітэта.

У снежні старшыня ТБМ Алег Трусаў накіраваў кіраўніку Адміністрацыі Прэзідэнта Уралу Латыпаву ліст з просьбай аб сустрэчы для абмеркавання гэтага надзённага пытання. 28 студзеня сустрэча з прадстаўнікамі Адміністрацыі Прэзідэнта адбылася.

- Вельмі прыемна ўразіла тое, што людзі, з якімі вялася гутарка, цудоўна валодаюць беларускай мовай і разумеюць неабходнасць стварэння ў Беларусі замкнутага ланцуга беларускамоўнай адукацыі - ад дзіцячага садка да аспірантуры, - гаворыць Алег Анатольевіч. - Мы абмеркавалі розныя варункі сравы і прыйшлі да высновы, што фінансавыя выдаткі будуць не вельмі вялікімі. Тут павінна быць рашэнне хутчэй палітычнае.

Спадар Трусаў лічыць, што Нацыянальны універсітэт не павінен мець вялікай колькасці студэнтаў: самае большае - 5-7 тысяч. Ва універсітэце будуць рыхтавацца кадры нацыянальнай эліты, ён павінен стаць своеасаблівай навуковай лабараторыяй для іншых навучальных устаноў. Ва універсітэце можа быць некалькі класічных факультэтаў: права, псіхалогіі, філасофіі і абавязкова - медыцынскі. "Адно з самых галоўных патрабаванняў - каб ва універсітэце беларуская мова гучала ўсюды - і ў буфеце, і ў гардэробе, каб на ёй вялося справаводства і працавала бухгалтэрыя. Толькі тады ён будзе па-сапраўднаму нацыянальным", - зазначыў сп. Трусаў.

На сустрэчы ім былі выказаны і арганізацыйныя прапановы. Старшыня ТБМ прапанаваў стварыць універсітэт на частковай базе БДУ, у якога гэта навучальная ўстанова, пакуль стане на ногі, можа быць філіялам, або пераўтварыць у Нацыянальны універсітэт Акадэмію кіравання пры прэзідэнце. "Гэта пацягне найменшыя фінансавыя выдаткі. Але гэта толькі прапановы", - зазначыў сп. Трусаў.

Алег Трусаў спадзяецца на тое, што сустрэча такога ўзроўню была не апошняй, што ўжо сёлета будуць зроблены далейшыя крокі да станоўчага вырашэння гэтага пытання.

Алена Ляўковіч,
"Звязда".

Адбылася абласная канферэнцыя

2 лютага 2003 г. у сядзібе Таварыства беларускай мовы адбылася справаздачна-выбарчая канферэнцыя Менскай абласной арганізацыі ТБМ. Прадстаўнікі з Маладэчна, Мар'інай Горкі, Смілавічаў, Заслаўя, Салігорска і іншых рэгіёнаў Меншчыны распавялі пра свае здзейненыя справы, падзяліліся задумамі. Ва ўсіх выступах гучала шчырая занепакоенасць станам беларускай мовы, найперш у сістэме адукацыі, асабліва школьнай. Аднак, сябры Таварыства не збіраюцца апускаць рукі. У іх шмат цудоўных ідэй, якія абавязкова будуць рэалізаваны.

Працу арганізацыі за 2002 г. прызналі аднагалосна як здавальняльную. Юры Малаш наноў абраны старшынём абласной арганізацыі, Г.У. Банкевіч - намеснікам старшыні. Сябры Рады - Т. Р. Трубач, А.Борым, Г.І. Мароз, С.М. Палівода, Б. І. Муха. У склад рэвізійнай камісіі ўвайшлі: У.М. Румкоўскі, Т.У. Анкуд, Аксючыц.

Дэлегаты атрымалі цікавыя кнігі для гарадскіх і школьных бібліятэк Меншчыны.

Наш кар.

Сустрэчы ў Івацэвічах

30 студзеня Івацэвічы наведалі вядомая беларуская пісьменніца Вольга Іпатава і старшыня ТБМ, гісторык і археолаг Алег Трусаў.

Першая сустрэча адбылася ў памяшканні ліцэя, дзе навучаюцца лепшыя дзеці з горада і раёна пасля 8 класа.

Зала была перапоўненая навучэнцамі ліцэя і выкладчыкамі. Былі госці і з іншых навучальных устаноў горада. Спачатку ліцэісты (будучыя філолагі) дэкламавалі вершы Вольгі Іпатавай, а потым іх, а таксама вершаваныя пераклады з іншых моваў чытала аўтарка. Потым была прэзентацыя яе кнігі "Альгердава дзіда", пра якую гаварыў Алег Трусаў, а таксама сама аўтарка. Было шмат пытанняў, кветак, аўтографаў і фотаздымкаў на памяць. Варта адзначыць, што, негледзячы на рускую мову навучання, сустрэча праходзіла на роднай мове, выкладчыкі, навучэнцы і дырэктар ліцэя добра гаварылі па-беларуску.

У бібліятэку ТБМ ліцэісты падаравалі свой альманах "На паэтычнай хвалі" і абяцалі пісаць свае допісы ў "Наша слова".

Другая сустрэча адбылася ў памяшканні раённай бібліятэкі, дзе сышліся аматары гістарычнай прозы, мясцовыя краязнаўцы, журналісты, настаўнікі і бібліятэкары. Прайшло абмеркаванне кнігі Вольгі Іпатавай, былі раздадзеныя апошнія нумары "Новага часу" і "Нашага слова".

Наш кар.

18 лютага -- 110 гадоў з дня нараджэння
Максіма Гарэцкага
(1893-1939),
беларускага пісьменніка, літаратуразнаўца, крытыка, фалькларыста

Калі за адраджэнне мовы, чытай, спадарства, "Наша слова"!

Шаноўнае спадарства, сябры ТБМ! Пачалася падпіска на газету ТБМ "Наша слова" на другі квартал 2003 года.

На жаль па гораду Менску і ўсіх абласцях акрамя Берасцейскай падпіска на нашую газету ў першым квартале значна ўпала. Мы шчыра дзякуем тым арганізацыям, якія захавалі ўзровень падпіскі і павысілі яго. Разам з тым мы просім кіраўнікоў арганізацый тых гарадоў і раёнаў, дзе падпіска знізілася прыняць адпаведныя меры для выпраўлення становішча. Мы просім патлумачыць нашым сябрам, што менавіта на грашах, атрыманых ад падпіскі, трымаецца нашая газета. У нас няма багатых спонсараў, таму лёс газеты ў руках нашых чытачоў.

Мы спадзяёмся на вашую падтрымку, сябры.

Ф. СП - 1

Міністэрства сувязі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету/часопіс **63865** (індэкс выдання)

НАША СЛОВА (назва выдання)

На 2003 год па месяцах:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			X	X	X						

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА

ПВ | месца | літар — на газету/часопіс **63865** (індэкс выдання)

НАША СЛОВА (назва выдання)

Кошт	падпіскі / пераадрасоўкі	1374 руб. / руб.	Колькасць камплектаў	1

На2003 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
			X	X	X						

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

Ахвяраванні на ТБМ

1. Лепешаў Іван, Горадня - 15.000 р.
2. Толкач Галіна, Горадня - 10.000 р.
3. Згрундо Ірына, Жодзіна - 5.000 р.
4. Дывында Пётр, г.л. Свіслач - 10.000 р.
5. Васіль Петруковіч - 9.000 р.
6. Руткоўскія, Менск - 5.000 р.
7. Палсцюк В. - 5000р.
8. Шкірманкоў, Слаўгарад - 5.000 р.
9. Авярьян Дзеружынскі - 800 р.
10. Гаравы Леанід, Віцебская вобл. - 5.000 р.
11. Міхась Тычына, Слуцк - 2.000 р.
12. Сяргей Панізьнік - 1.000 р.
13. Судзілоўская Людміла, Гомель - 5.000 р.

Філалагічны факультэт БДУ, кафедра гісторыі белар. мовы

1. Сяргей Запрудскі - 5.000 р.
2. Красноў Віктар - 3.000 р.
3. Прыгодзіч Мікалай - 5.000 р.
4. Кулеш Ганна -- 5.000 р.
5. Гапоненка Ірына - 5.000 р.

Просім Вашыя ахвяраванні дасылаць на адрас: вул. Румянцава 13, г. Менск, 220005, альбо пералічыць на разліковы рахунак ТБМ № 3015212330014 у Менскай гардырэкцыі ААТ Белбізнесбанка код 764 праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк (камісійны збор пры гэтым не бярэцца).

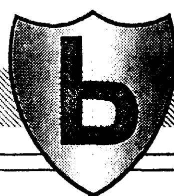

Справаздачны даклад за 2002 год Старшыні ГА "ТБМ імя Ф. Скарыны" Алега Трусава на паседжанні Рады 26 студзеня 2003 г.

(Заканчэнне. Пачатак у папярэднім нумары.)

Шырока адзначыла Таварыства 60-ыя ўгодкі Міхася Ткачова. У вялікай зале Дома літаратара сумесна з Саюзам пісьменнікаў была праведзена вечарына памяці вучонага, палітыка, грамадскага дзеяча. У ёй былі выкарыстаны аўдыёзапісы выступлення Міхася Ткачова, успамінамі дзяліліся Вольга Іпатава, Станіслаў Шушкевіч, Аляксей Кароль, Алег Трусаў, Аляксей Марачкін, Вінцук Вячорка і іншыя. Археолаг Лявон Калядзінскі ілюстраваў сваё выступленне слайдамі з археалагічных раскопаў. Удзел браў фальклорны калектыў "Тутэйшая шляхта". Вечарына была занятая на відэастужку, зроблены відэафільм. Акрамя гэтага былі выдадзены кішэнны каляндарык з выявай Міхася Ткачова на фоне Наваградскага замка, змешчаны шматлікія публікацыі ў "Нашым слове", "ЛіМе", "Бярозцы" і "Свободных новостях". Сябры Таварыства арганізавалі і правялі вечарыну яго памяці ў Жодзіне, Мсціславе, Лідзе, Горадні, Віцебску – гарадах, з якімі было звязана жыццё Ткачова. Нашы звароты ва ўладныя структуры з просьбай увекавечыць памяць выдатнага сына нашага народа засталіся непачутымі.

Трэці значны юбілей – 120-ыя ўгодкі Уладзіслава Галубка, таксама як і першыя два, быў незаўважаны дзяржаўнымі ўстановамі. Мы звярталіся ў Саюз тэатральных дзеячаў, каб нагадаць пра юбілей і даведацца, што плануецца. Ці будуць адмысловыя спектаклі ў тэатрах сталіцы? Аднак адказу на свой запыт не атрымалі. Годна адзначылі гэты юбілей сябры Баранавіцкай гарадской арганізацыі, землякі Галубка. Яны правялі дзве вялікія вечарыны, аб чым распавялі на старонках "Нашага слова".

Дзякуючы Баранавіцкай радзе быў выдадзены кішэнны каляндарык і плакат з выявай Дамейкі, прысвечаный 200-годдзю нашага славутага земляка. Нашыя сумесныя звароты аб ушанаванні памяці Дамейкі ў наданні яго імя школе ці вуліцы падаліся начальству Баранавічаў няслушнымі. У сядзібе Таварыства ў Менску, прынагодна юбілею, быў праведзены ўрачысты сход грамадскасці, у якім бралі ўдзел знаўцы жыццёвага шляху Ігната Дамейкі – Адам Мальдзіс і Здзіслаў Сіцька. Была прынятая Ўхвала, якую разаслалі ў адпаведныя інстанцыі з прапановай ушанаваць памяць Ігната Дамейкі ў Менску. На гэтую ўхвалу адгукнуўся толькі Менскі гарвыканкам. Мы атрымалі паведамленне, што ў сталіцы будзе вуліца імя Дамейкі. Адзін пункт гэтай Ухвалы адносіўся непасрэдна да Таварыства: "Аказаць дапамогу Карэліцкай раённай бібліятэцы ў папаўненні яе фондаў беларускай мастацкай літаратурай з нагоды 200-годдзя Дамейкі". Мы сабралі і перадалі бібліятэцы 22 кастрычніка некалькі сотняў кніг. Значную колькасць з іх ахвяраваў Адам Мальдзіс.

Да юбілеяў Янкі Купалы і Якуба Коласа таксама былі выраблены кішэнныя каляндарыкі і плакаты з выявамі паэтаў. На масавых мерапрыемствах сябры Таварыства з поспехам распаўсюджвалі гэтыя каляндарыкі. У шэрагу нумароў "Нашага слова" былі змешчаны шматлікія публікацыі. З ініцыятывы спн. Манюк з Навагрудка і пры падтрымцы кіраўніцтва Таварыства абласное раённае свята ў в. Бенін, дзе нейкі час жыў, тварыў і працаваў Янка Купала.

Семінар "Я магу жыць лепей", які праводзіўся па ініцыятыве Вячкі Станкевіча, знайшоў сваё лагічнае завяршэнне ў створаным відэафільме з аднайменнай назвай. У ім зазнятыя заняткі аднаго семінара, якія праводзілі Людміла Дзіцэвіч, Антаніна Хатэнка і Валер Мазынскі.

На працягу года мы адгукаліся на падзеі, што адбываліся ў грамадскім жыцці. Так, нашы лісты ў падтрымку беларускай службы Радыё Палёнія мелі станоўчы вынік. На паседжаннях Сакратарыята былі прынятыя розныя звароты, заклікі, заявы. Назавём некаторыя з іх: "Голас душы павінен гучаць" (супраць закрыцця прамой радыётрансляцыі на беларускай мове службы з Чырвонага касцёла і перадача была зноў аднаўлена), "Спыніць перасклед Саюза беларускіх пісьменнікаў", "БТ-2 павінен стаць нацыянальным каналам", "Вернем экзамен па беларускай літараруры ў школу", "Аб падтрымцы журналістаў газеты "Пагоня", "Аб захаванні рэлігійнай талерантнасці ў Беларусі", "Адновім беларускі музей Івана Луцкевіча" і іншыя.

Віцебская абласная арганізацыя прыняла актыўны ўдзел у правядзенні конкурса "Лепшы рупліўца роднага слова", які праводзіў аблвыканкам. Інфармацыя пра конкурс была змешчана на старонках "Нашага слова".

Дзейнасць Таварыства не абмяжоўваецца рамкамі прынятага намі плана. Жыццё ўносіла свае карэктывы. Значнай падзеяй у жыцці Таварыства стала рэгістрацыя 25 сакавіка газеты "Новы час", першы нумар якой быў выдадзены ў канцы жніўня. А да новага года пабачылі свет пяць нумароў. Газета была разасланая ва ўсе рэгіёны кіраўнікам нашых арганізацый з просьбай аб яе прапагандзе. У выніку гэтага на першы квартал 2003 года на газету падпісалася 346 чалавек (з іх 10 асобнікаў ведамасных). Адзначым, што на "Наша слова" падпісантаў 1308.

Упершыню ў нашай практыцы ў лістападзе – снежні месяцах мы правядзілі акцыю "Беларускую газету – у кожную сям'ю". Па нашай ініцыятыве ў Доме прэсы адбыўся сход галоўных рэдактараў беларускамоўных выданняў, на якім уздымаліся праблемы падпіскі. Панаваў у асноўным скептычны настрой. Толькі "Наша ніва" пагадзілася сумесна з "Новым часам" арганізаваць рэкламу ў метро, што і было зроблена. Акрамя таго, мы надрукавалі 4000 падпісных бланкаў на нашыя газеты, якія рассылалі і раздавалі людзям дзеля падпіскі.

Акрамя запланаванага ў мінулым годзе былі праведзены розныя месячнікі. Найбольш шырокі розгалас атрымаў першы, які праходзіў у верасні месяцы пад назвай "Размаўляем па-беларуску". Гэтаму спрыялі шматлікія публікацыі ў прэсе, актыўнасць сяброў Таварыства, тэлесюжэт на 2-м канале БТ, адмысловая рэклама ў метро і па Менску, выпускі значкоў "Размаўляй са мной па-беларуску". Дзякуючы ўсяму гэтаму нам удалося прыцягнуць да роднага слова ўвагу даволі шырокага кола людзей. Як засведчылі апытанні, 30% грамадзян падтрымлівалі і ўхвалялі гэтую ініцыятыву.

У кастрычніку мы правялі месячнік "Спяваем па-беларуску". Падчас гэтага месячніка мы правялі акцыю перадачы начальнікам беларускіх цягнікоў адмысловай аўдыёкасеты з запісамі беларускіх песень у выкананні вядомых гуртоў. Наша мэта палягала ў тым, каб пасажыры чыгуначнага транспарту мелі магчымасць падчас падарожжа слухаць беларускую песню. Аднак, пасля таго, як перадачы касеты праводзілася з удзелам тэлевізійшчыкаў, начальнікам цягнікоў было забаронена прымаць наш падарунак.

У лістападзе планаваўся месячнік "Танчым беларускае". Меркавалася правесці беларускія дыскатэкі ў шэрагу навучальных устаноў. Аднак гэтыя планы засталіся няздзейсненымі.

Былі наладжаныя кантакты з польскім метадычным цэнтрм Аррупэ, які працуе па праграме павышэння кваліфікацыі настаўнікаў. Галоўнай умовай нашага супрацоўніцтва было правядзенне заняткаў на беларускай мове. Нашы партнёры пагадзіліся на гэта. І ўжо на пачатку гэтага года ў нашай сталіцы паспяхова прайшоў першы семінар на тэму "Інтэгральная мадэль педагогікі".

З нашым удзелам стваралася Кніга спачування і жалобы, размешчаная ў Чырвоным касцёле, падрыхтаваная па гадавіны трагедыі, што напаткала ЗША 11 верасня 2001 г. Мы падрыхтавалі ўступны артыкул да гэтай кнігі, змясцілі публікацыі пра яе ў "Народнай волі", "Новым часе" і "Нашым слове".

Па просьбе Міністэрства адукацыі мы прынялі актыўны ўдзел у распрацоўцы Палажэння аб узорнай гарадской беларускамоўнай школе, а таксама мы даслалі свае прапановы з нагоды конкурсу на новы беларускі гімн. Сябры Таварыства даслалі лісты ў рэдакцыю газеты "Звязда" ў падтрымку публікацыі Лемцюговай па беларускай таманіміцы.

За 2002 год папоўніўся кніжны фонд бібліятэкі ТБМ. Зараз ён складае 1500 адзінак. З іх каля 150 кніг з'яўляюцца рарытэтнымі (пабачылі свет у 1900 – 1930 гг. у Санкт-Пецярбурзе, Вільні, Менску). Каля 220 адзінак з кнігазбору Бібліятэкі маюць дароўныя подпісы і аўтографы ранейшых ды сучасных аўтараў (М. Сяднёва, А. Салаўя, Н. Арсенневай, М. Улашчыка, У. Арлова, С. Алексіевіч, Г. Сагановіча, В. Сёмухі), што надае такім выданням асаблівую культурна-гістарычную значнасць. Адну з найбольш каштоўных частак фонду складаюць выданні беларускай эміграцыі, маладаступныя праз іншыя бібліятэкі Беларусі. У Бібліятэцы вядзецца электронны каталог, які дазваляе шматаспектны пошук літаратуры.

Сярод апошніх каштоўных паступленняў можна назваць такія кнігі, як: "Матэматычная энцыклапедыя", "Беларускія слоўнікі і энцыклапедыі: Бібліяграфія", "Біблія: Кнігі сьвятога пісаньня Старога і Новага запавету", "Дарога праз Курапаты", "Менск незнаёмы: 1920 – 1940" і іншыя. На жаль, трэба канстатаваць, што зараз колькасць новых паступленняў паменшылася.

Бібліятэка ТБМ ажыццяўляе збор і захаванне рознамоўных выданняў, якія паводле свайго зместу закранаюць ўсе аспекты беларусазнаўства. Значную частку кнігазбору бібліятэкі складае таксама мастацкая літаратура – творы беларускіх аўтараў у арыгінале або ў перакладах на іншыя мовы. У верасні 2002 года споўнілася 3 гады ад пачатку дзейнасці Бібліятэкі.

Цягам некалькіх месяцаў мы вялі збор подпісаў супраць засілля рускай мовы на канале СТБ. Сабраныя подпісы дасылаюцца на тэлебачанне. Кіраўнік канала сп. Зімоўскі прапанаваў нам сустрэцца па праблеме беларускай мовы. Гэтая сустрэча пакуль не адбылася, але ўжо цяпер можна хоць калі-небудзь пачуць беларускае слова на гэтым канале.

За справаздачны перыяд была праведзена адна Рада і 20 паседжанняў Сакратарыяту. На кожным з іх, акрамя іншага, мы прымалі ў Таварыства новых сяброў. Усяго за год было прынята 168 чалавек, зарэгістравана 19 суполак. Пасведчанні новага ўзору атрымалі 188 сяброў. На жаль, мы не ведаем, як змяніўся колькасны скдад рэгіянальных арганізацый. Пры канцы года мы атрымалі канкрэтныя звесткі толькі з Магілёўскай вобласці і Горадні, дзе, дарэчы, адбыліся змены ў кіраўніцтве. Старшынём Гарадзенскай гарадской арганізацыі абраны Валер Задаля. А старшынёй Магілёўскай абласной арганізацыі абраная Наталля Лебедзева.

Каляндарык, выдадзены Мазырскай гарадской радай ТБМ

Звяртаюся з вялікай просьбай да кіраўнікоў арганізацый – правесці працу па ўпарадкаванні сваіх структур і даслаць звесткі пра колькасны склад кожнай суполкі ў Вашай арганізацыі. Па тых дадзеных, якія захоўваюцца ў сядзібе, Таварыства налічвае каля 6.386 сяброў, у тым ліку па Менску – 1986, Менскай вобласці - 1395, Віцебскай вобласці - 708, Гарадзенскай - 791, Гомельскай - 394, Магілёўскай - 351, Берасцейскай - 381, за межамі Беларусі - 380. На сёння ТБМ – масавая грамадская арганізацыя. Яна мае 60 зарэгістраваных рэгіянальных структур у розных гарадах Беларусі. Акрамя таго, суполкі ТБМ дзейнічаюць у розных вёсках і мястэчках, а таксама ў шэрагу краінаў свету: ЗША, Канадзе, Расіі, Польшчы, Англіі, Украіне, Літве, Латвіі, Эстоніі, Германіі.

Сёння дарэчы ўзгадаць і нашых сталых сяброў-дабрадзеяў, якія падтрымліваюць Таварыства матэрыяльна. Гэта **В. Пятруковіч**, **І. Жытко**, **Ф. Шкірманкоў**, **А. Фурс**, **М. Сафро**, **Н. Барт-Юрэвіч**, **Валер Палсцюк** і шмат іншых.

Пра дзейнасць Таварыства сведчыць цікавасць да яго ўладных структур. Міністэрства юстыцыі не спадабалася ініцыятыва Лідскай гарадской рады ТБМ, якая 15 верасня ў в. Беліца Лідскага раёна паставіла мемарыяльны крыж у памяць нашай шляхты, што загінула ў 1659 г. у барацьбе з 30-тысячным маскоўскім войскам. За гэта і за рэкламны лісток у метро "Размаўляем па-беларуску" мы атрымалі папярэджанне ад Міністэрства юстыцыі і вырашылі гэтае папярэджанне аспрэчыць у Вярхоўным Судзе, які адбудзецца 27 студзеня а 10-й гадзіне. 21 студзеня гэтага года нам вынеслі чарговае папярэджанне, пра якое гаворка пойдзе пазней.

Хочацца верыць, што і 2003 год будзе спрыяльным і плённым у дзейнасці Таварыства. Гэта амаль цалкам залежыць ад актыўнасці нашых рэгіянальных структур, нашых сяброў. А такіх, дзякаваць Богу, у нас шмат. Назаву некалькі імёнаў: Людміла Дзіцэвіч, Сяргей Кручкоў, Алена Анісім, Іосіф Навумчык, Міхась Булавацкі, Алесь Місьцюкевіч, Анатоль Бароўскі, Валянціна Гракун, Вольга Іпатава, Віктар Сырыца, Вольга Кузьміч, Алена Таболіч, Алесь Чэчат, Мікола Лавіцкі, Дар'я Ліс і іншыя.

Мой справаздачны даклад, безумоўна, далёка не поўны. І я думаю, што ў спрэчках яго дапоўняць старшыні камісіяў і бацькоўская камітэта.

Да 60-годдзя Асвейскай трагедыі

З 14 лютага па 30 сакавіка 1943 года ў Расонска-Асвейскай партызанскай зоне прайшла адна з жудасных карных экспедыцый – “Зімовае чараўніцтва”. У выніку страшэнных злачынстваў у Асвейскім раёне толькі больш як 2000 дзяцей былі ўтоплены ў рацэ Свольна, больш як 1000 малалетак адпраўлена ў Саласпілскі лагер смерці. “У страшэную пустыню ператварыўся гэты прыгожы куток зямлі беларускай”, - пісаў Аляксей Талстой у артыкуле “Асвейская трагедыя”.

У палітончык Тамары Шутко з Росіцы яе цёця Саўруцкая зашыла сямейнае фота і сказала: “Калі выжывеш, будзеш ведаць, чыя ты”.

Дзіма Саксом мо стаў бы музыкантам. 14 раз з яго выбіралі кроў. Знайшла Дзіму родная мама, ды не нацешылася

Сведчанні людзей якія асаджаліся пасля вайны на Верхнядзвіншчыне, у Латвіі, на Украіне, у Ленінградзе, Нью-Ёрку, былі выкарыстаны ў кнігах “Пасля вогненых вёсак...”, “Браніслава”, “Освейская трагедия”, ва ўкладзенай мною кнізе народнай памяці “Дзеці вайны”.

Мінае 25 гадоў, як узяўся за самую балючую і адказную тэму ў маёй творчай рабоце: узнавіць праз лёсы цудам ацалелых людзей Асвейшчыны далягляды паслявогненых вёсак, несакрушальнасць душы, нязрушнасць чалавечай існасці, сполахі дабрыні, нязломанасць характару, а ўрэшце выявіць светлацені вобраза Беларуса, свайго суайчынніка. Многа павучанняў атрымаў я з вуснаў маіх суразмоўцаў – на годнасць, на стойкасць, самаахвярнасць, без чаго наша нацыя была б сцёртая з наканаваных Богам котлішчаў.

Расцярушана па свеце донарская Асвейшчына. Але яшчэ будзем гаварыць пра яе змагарнасць, незнішчальнасць, пакажам свету боль яе Арадураў і Лідзіцэ, яе Хатыняў, якія сталі вобразамі і пакутаў, і народнага гераізму. Таму дазволю сабе паўтарыць такія радкі:

У Пётры Шандара ў Саласпілсе выбралі кроў. Здымак асвейскага вязня ад 15.06.1948 г. - апошні

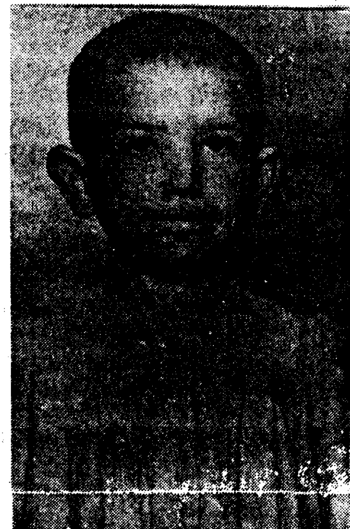

Так выглядала ў 1943 г. дзіця з Асвейшчыны Надзя Кіпіч, вязень Саласпілскага канцлагера

Хто ішоў у чорны дзень
праз агні, --
тыя дні і тых людзей
памяні.
Безмагілле злых гаёў
адмяні.
Попел нашых каранёў
памяні.
Кожны хай адно імя
назаве!
Што прыпомню сёння я, -
ажыве.
Нашу спадчынную грузь
азвані.
Прарастае Беларусь
з глыбіні.
Загаворваць-загучаць
камяні...
Дзеці будуць вывучаць
тыя дні.

Сяргей Панізьнік.

На здымках: *светлацені Асвейскай трагедыі.*

За Словам павінна быць Дзея

Прэзентацыя новага часопіса ў Горадні

За словам павінна
быць Дзея,
І беларусы надзею
Займелі, здаецца, зноў –
Свой “Дзеяслоў”

Вядома, што часта настрой чалавека залежыць ад надвор'я. Свеціць сонейка – і на душы светла. А калі змрочна, дажджліва, нібы на туманным Альбіёне, то і з рук усё валіцца, самота адольвае, журба наязджае. Толькі вось творчым асобам, здаецца, да надвор'я ніякай справы няма. Больш таго, менавіта восень, дождж, слата і нягода – найлепшыя ўмовы для творцы. Здаецца, я ведаю чаму? Творца сам стварае надвор'е. Мастацкія, музычныя і літаратурныя “вырабы”, створаныя ў час так званай “непагадзі”, выпраменьваюць столькі святла, цяпла і станоўчай энэргіі, што пра тую самую непагадзь забываеш. Прыкладаў таму шмат. Я – пра апошні.

Нядаўна ў Гарадзенскім дзяржаўным каледжы мастацтваў адбылася сустрэча з беларускімі пісьменнікамі. Але гэта была не проста сустрэча, а сапраўднае літаратурнае свята, таму што яшчэ ніколі столькі пісьменнікаў са сталіцы разам не прыязджала да нас. І калі імёны Вольгі Іпатавай і Сяргея Законнікава навучэнцам добра знаёмыя, то з творчасцю Міхася Скоблы і Эдуарда Акуліна многія сустрэліся ўпершыню.

На правах вядоўцы адкрыла сустрэчу Вольга Іпатава. Яна коратка і ёмка расказала аб стане сучаснай беларускай літаратуры, яе праблемах і мэтах, прадставіла сваіх калег па пяру.

Гарачымі апладысментамі падтрымлівалі прысутныя ў зале разважанні Сяргея Законнікава пра вечныя духоўныя каштоўнасці, месца і ролю кожнага чалавека ў жыцці, поўныя мудрасці і філасофіі вершы. Лаўрэат некалькіх дзяржаўных прэмій, таленавіты паэт і публіцыст, аўтар шматлікіх кніг найвышэйшай узнагародай лічыць, усё ж, прызнанне сваёй творчасці простым народам, для якога ён, па сутнасці, піша і жыве. Вось толькі шкада, што кнігі Сяргея Іванавіча выходзяць апошнім часам за мяжой.

Міхась Скобла – паэт, парадыст, перакладчык і эсэіст, лаўрэат прэміі імя Алеся Адамовіча (2000 г.), аўтар такіх кніг як “Вечны Зьніч”, “Вочы Савы”, “Нашэсце поўні” аказаўся яшчэ і земляком многіх навучэнцаў каледжа, таму ім было блізка і зразумела тое, пра што паэт гаварыў. А яго кнігу гістарычных нарысаў “Дзярэчынскі дыярыюш” разабралі імгненна.

Зачаравана слухалі навучэнцы і выкладчыкі, простыя аматары паэзіі, прышоўшыя на вечарыну, адзіную сярод гасцей жанчыну, былую гарадзенку, прыгожую і вельмі мужную, вядомую беларускую пісьменніцу Вольгу Іпатаву, якая прачытала вершы, складзеныя менавіта ў роднай ёй Горадні, ахвяравала бібліятэцы каледжа сваю кнігу “Паміж Масквой і Варшавай”, выдадзеную на беларускай і нямецкай мовах. “Гэта кніга пра зямлю паміж Масквою і Варшавай - піша аўтар, - таямнічую Беларусь, пра якую так мала яшчэ ведаюць на Захадзе, якая, нягледзячы на шматлікія войны, захавала самабытнасць, мову, а сёння робіцца суверэннай дзяржавай, і сапраўдная гісторыя якой толькі пачынаецца”.

Сапраўдным любімцам публікі стаў паэт-бард Эдуард, як яго паэтычна ахрысцілі прыхільніцы. Малады і прыгожы паэт Эдуард Акулін гаварыў нямнога. І не дзіўна. Амаль прафесійнае валоданне гітарай і яго чысты аксамітна-срэбны голас хацелася б слухаць бясконца. Такое ўражанне, што кожнае слова песні паэта прайшло праз ягоную душу, настолькі яно важкае і трапнае, а музыка дапамагла данесці гэтае слова да сэрцаў слухачоў. Абыякавых не было, гэта адназначна.

І толькі пісьменнік Барыс Пятровіч адмовіўся ад чытання сваіх твораў. У яго была крыху іншая мэта. Гэты мужны, таленавіты чалавек і ў самыя цяжкія, пераломныя часы свайго жыцця не пайшоў супраць свайго сумлення і свядома абраў волю і безграшоўе. Але Усявышні не адабраў у яго надзею. Даўшы аднойчы Слова, Ён даў яму цяпер Дзею. І ўсяго некалькі месяцаў таму назад, у верасні, выйшаў у свет першы нумар новага часопіса “Дзеяслоў”. Зразумела, што галоўны рэдактар яго – Барыс Пятровіч (Сачанка) спяшаўся падзяліцца, у першую чаргу, гэтай радаснай навіной. Трымаючы сваё толькі што народжанае літаратурна-мастацкае і публіцыстычнае выданне, выкананае і аформленае на такім высокім мастацкім узроўні, як найлепшыя часопісы еўрапейскага рангу, Барыс Пятровіч паведаміў, што “Дзеяслоў” – выданне адкрытае для ўсіх. Усё вартае: таленавітае, адметнае, шчырае, смелае – будзе друкавацца на яго старонках. “Дзеяслову” імпануе адзіны неаспрэчны прынцып – служэнне на карысць роднай Беларусі: жыццё кароткае – Радзіма вечная! “Дзеяслоў” лічыць, што захаванне і развіццё роднай мовы і культуры найважнейшая задача цяперашніх пакаленняў беларусаў. Жыццё, час выпрабоўваюць нас – талерантных і цярплівых – на талерантнасць і цярплівасць. Трэба быць мужнымі, годнымі нашых продкаў, якія пакінулі нам у спадчыну неацэнны дар – Краіну Беларусь. “Дзеяслоў” не збіраецца абмяжоўваца толькі колам літаратурных і літаратарскіх праблемаў. Жывапіс, музыка, тэатр, кіно, гісторыя, мовазнаўства, філасофія, паліталогія, эканоміка, экалогія... – словам, усе кірункі чалавечай дзейнасці будуць асвятляцца на старонках выдання. І абавязкова, у кожным выпуску, будзе прысутнічаць рубрыка “Дэбют” з першымі “спробамі пяра” маладых аўтараў.

Галоўны рэдактар часопіса Б. Пятровіч звярнуўся да ўсіх чытачоў з палымяным заклікам: “Далучайцеся да новага выдання, бо “Дзеяслову” цяпер вельмі патрэбны ваша разуменне і ваша дапамога! І Дзеяй. І Словам”.

Будзем лічыць, што прэзентацыя новага часопіса (між іншым, ад вокладкі да вокладкі – беларускага) ў Горадні адбылася.

Пажадаем жа “Дзеяслову” і яго стваральнікам шчаслівага і доўгага жыцця.

Людміла Кебіч,
намеснік дыкрэктарапа выхаваўчай рабоце Гарадзенскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў, сябар Саюза беларускіх пісьменнікаў.

710 гадоў з пачатку княжання ў Вялікім княстве Літоўскім Віценя

Сёлета спаўняецца 710 гадоў з пачатку княжання (1293) у Вялікім княстве Літоўскім Віценя (княжыў да 1316 г.).

Вялікі князь Вялікага княства Літоўскага Віцень шмат зрабіў для ўмацавання дзяржавы. У 1296, 1306 і 1397 гадах выступаў супраць палякаў, але асабліва напружаную барацьбу вёў з крыжакамі, супраць якіх заключыў у 1298 годзе саюз з Рыгай. Змагаўся за адзінства дзяржавы і ў 1294 годзе задушыў паўстанне жамойцкіх феадалаў, якія схіляліся да саюзу з крыжакамі. Першы беларускі фалькларыст Ян Чачот прысвяціў яму у сваіх знакамітых 55 баладах “Спевы пра даўніх ліцьвінаў да 1434 года” адзін з твораў, пабудаваных на “Гісторыі...” Тодара Нарбута, паводле якой Віцень быў забіты маланкай у 1316 годзе:

...Як на трон Літвы сеў Віцень,
Князь рашучы, мудры, смелы,
Крыжакоў ён біў у сечах,
Ад Літвы адвёў іх стрэлы.
Светарам жа іх ён собіў,
І мяшчанам, што раўкамі
Прывялі яго пад Рыгу,
Каб змагаўся з крыжакамі.
Пад Бранева, Каліш, Добжын
(польскія гарады,- В.Л.)
Ён хадзіў з сваёй літвою,
Праслаўляў наш край у свеце
Зброяй праведнай сваёю.
Нездарма ж і смерць да князя
Не магла ўсё падступіцца.
Сам Пярун яго ў нябёсы
Узяў пад водбліск бліскавіцаў.
Шмат хто ў час той,
кажуць, бачыў,
Як між хмар, дзе золак мройны,
На кані, бы месяц, белым
Пралятаў ён, рыцар збройны.

Перакладзеная з польскай мовы Кастусём Цвіркам і пакладзеная на музыку Васілём Купрыяненкам, створаная ў 1843 годзе, балада загучала праз 160 гадоў у наш час у фальклорных калектывах Беларусі як ажыццяўленне мары Чачота, выказанай у пісьме да сябра і паплечніка Адама Міцкевіча: “Я мару, каб гэтыя творы спяваліся ў народзе”

Васіль Ліцьвінка.

Давялося ж і мне быць на вялікім судзе,
На акружным судзе, дзе ўсе ў грамадзе...
Фр. Багушэвіч. "У судзе". 1890 г.

ХОЧАЦЦА ПАРУШАЦЬ ЯШЧЭ!

(Уражанні з Вярхоўнага Суда)

Тры дні – з 27-га па 29-га студзеня – у Вярхоўным Судзе Рэспублікі Беларусь разглядалася скарга ТБМ з нагоды пісьмовага папярэджання Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь аб некаторых парушэннях Таварыствам і яго сябрамі заканадаўства і статута. Прынамсі, у хадатайніцтве Міністэрства юстыцыі згадвалася і такое парушэнне статута, як спрошчаная падача ва ўлётцы з нагоды месячніка "Размаўляем па-беларуску" назову суполкі. Паводле статуту, поўны назоў Таварыства "Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішкі Скарыны". А ва ўлётцы фігуравала толькі "Сядзіба Таварыства беларускай мовы! От у гэтым Міністэрства юстыцыі і ўгледзела адно з сур'ёзных, на яго думку, парушэнняў Таварыствам свайго статуту. От пра гэта ды яшчэ пра штосьці-кольвек іншае і гаварылася на судзе амаль тры дні. Для мяне, як белетрыста, гэтая заўвага не мае істотнага значэння. Мне і так і гэтак зразумела, пра якую суполку ішла гаворка. Тым больш, што на ўлётцы была эмблема Таварыства, на якой выразна напісана "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны". Іншых таварыстваў беларускай мовы ў нас няма!

Шмат на судзе гаварылася і пра ўсталяванне на Лідчыне Лідскай гарадской суполкай Таварыства беларускай мовы мемарыяльнага крыжа памяці самаахвярных змагароў за Беларусь, за яе незалежнасць. З нагоды гэтай падзеі было згадана не адно парушэнне: не тая ўлада давала дазвол на ўсталяванне крыжа. Даваў сельсавет, а трэба быў дазвол не меней, як аблвыканкама. І захоп самаўладна зямельнага пляцу пад крыж. Тут жа і несанкцыяваны сход ці мітынг пры асвячэнні крыжа, яго адкрыцці. Нехта ўгледзеў сярод прысутных і не тых людзей. Хтосьці з іх падаўся ні то з Арміі Краёвай, ні то з колішніх воінаў Войска Польскага. І сцягі тут былі не тыя. Ну, акурат усё як у Багушэвіча у ягоным вершы "У астрозе".

"...Засудзілі чалавека. а за што? Каб спыталі, дык і я б не сказаў! Ехаў ён неяк раз і выпадкова кабылай страбіў межавы знак, які быў "гнілы, як бурак", "тырчэў, як скула" Здаецца, няважная падзея, але з нагоды гэтага здарэння раздзьмухалі такі суд, што ў селяніна вочы лезлі на лэб ад сваё віны. Пытанні – абвінавачванні сыпаліся на яго, як з рога:

-- Чыя то граніца і грэчка от тая?

-- Хто слуп асмяліўся спаліць самапраўна?

У селяніна склалася ўражанне, што той калокгніляк, нікому непатрэбны родны брат ці ўраднікаў бацька, ці сама мала зямляк, ці які генерал! Дык от гэтага селянін засудзілі Адно за тое, што ягоная кабыла ненарокам звярнула памежны калок з якога селянін пасля агонь разлажыў, каб жа люльку паліць было чым не крэсіўшы"

А Таварыства беларускай мовы трапіла на нядрэмнае вока Міністэрства юстыцыі за тое, што ўсталявала памятны знак. Святы Крыж! Але не буду заглыбляцца ў ход Вярхоўнага Суда. Ёсць пратаколы. Ёсць канчатковае заключэнне, і "Наша слова" дало мажлівасць пазнаёміцца з гэтым дакументам. Лепей разважым пра іншае. Свае ўражанні з суда я назваў "Хочацца парушаць яшчэ!" Скажаце: дзіўнае жаданне! Чаму ж хочацца яшчэ парушаць розныя артыкулы, правілы? А ог якраз увесь сакрэт у мове! Згаданы суд быў цалкам зладжаны на нашай мове. Усе: і суддзя, і пракурор, і прадстаўнік ад Міністэрства юстыцыі – з элеганцыяй карысталіся на гэтым судзе нашай роднай беларускай моваю. Праўда, трошкі горш гэта атрымоўвалася ў пракурора. Але і ягоныя парыванні высакародныя!

Суд на роднай мове! Такое было толькі за часамі Вялікага княства Літоўскага! От колькі давялося нам чакаць, каб стацца сведкам такой падзеі! Дзіўнае і непаўторнае гэтае пачуццё: судовае пасяджанне ў нашай моўнай аўры. Гэтая аўра не дазваляла праяве агрэсы. Суд праз мову трымаўся беларускай ментальнасці. А калі і была якаясь агрэса, асабліва ад прадстаўніка Міністэрства юстыцыі, то яна сыходзіла не з яго прыроды, а з якойсьці ідэалагічнай зададзенасці. Асабліва чуццё еднасці праз мову пачувалася падчас перапынкаў. У такія хвіліны ўсе прысутныя ў судовай зале пачуваліся адной сям'ёй: і суддзя, і пракурор, і заяўнікі. Між намі было поўнае паразуменне і даверУсе згадвалі, як кожны з іх цярабіў шлях да роднай мовы. Але як толькі зачынялася судовае пасяджанне, пачыналі працаваць артыкулы ды параграфы. Вінаватыя – і ўсё тут! Хоць тая віна вартая ўхвалы, калі б тое, за што судзілі Лідскую гарадскую суполку Таварыства беларускай мовы, дзеілася ў краіне, дзе пануюць беларуськія ідэалы. А так – вінаватыя і ўсё! Хоць ты трэсні!

Я даўно заўважыў: гэтак было і даўней, гэтак ёсць і зараз – кіраўнікі рознага рангу пры ўладзе кожны сам па сабе думае зусім інакш, чым калі яны збяруцца разам. Кожны сам па сабе больш дэмакратычны, больш прыродны але толькі варта ім трапіць у чыноўніцкую аўру – і куды толькі іхні той дэмакратызм дзяецца?

Старшыня Таварыства беларускай мовы Алег Трусаў на самым пачатку судовага паседжання прапанаваў дараваць адзін аднаму свае памылкі недагляды, выпадковыя і непрадбачаныя парушэнні, і на гэтым памяркоўна разысціся за свае працоўныя і службовы сталы. Нажаль, прадстаўнік Міністэрства юстыцыі не пагадзіўся развязаць суд мірна, палюбоўна. Не знайшлося Мірuна! Праўда, была якаясь спроба зрабіць гэта ад пракурора. Ён з большага, пазнаёміўшыся з статутам ТБМ, сказаў: "Мне імпануе праграма і задача Таварыства беларускай мовы. Я цалкам падзяляю яго праграму..." Не было ніякай агрэсы – ні інтанацыйнай, ні валявой – (ад старшыні суда. Спакойны, ураўнаважаны, нават мо трохі не пасудзейску лагодны... Зычлівыя добрыя вочы!!!...

І ўсё ж Таварыства засудзілі па ўсіх тых заўвагах, якія я згадаў на самым пачатку. Засудзілі ўжо каторы раз! І гэта незразумела! Як гэта так, каб у Беларускай дзяржаве судзілі арганізацыю, якая думае і дбае пра будучыню Беларусі. Такога не можа быць, каб яна працавала несугучна з дзяржаваю. А можа гэта дзяржава працуе несугучна з ёю?

Таварыствы родных моў ёсць у шмат якіх краінах, і ўсе яны працуюць у поўным сугуччы з сваімі дзяржавамі і ўрадамі. Прыкладам, у Францыі, то чаму ж гэтага няма ў нас? Ні згоды, ні падтрымкі....! Адны толькі суды! От гэта пытанне! Што ж да суда, які адбыўся 27-29 студзеня, то яго можна лічыць гістарычным! Яго доўга будуць згадваць і цытаваць у самых розных ракурсах. Гэты суд прыклад таго, што мы, калі захочам, калі пажадаем, можам ладзіць сваё жыццё, як яго ладзяць усе народы свету у сваёй мове. Наш слынны адвакат Францішак Багушэвіч, які хоць і прагнуў роўнасці нашай мовы з іншымі мовамі, мог толькі марыць пра суды на роднай мове. Суд між Таварыствам беларускай мовы і Міністэрствам юстыцыі быў паказальны яшчэ і сваёй адметнасцю. Ён быў ўзаемна павучальны, як для суда, гэтак і для прысутных, і для заяўнікоў. Нябачна, праз мову я пачуваў яго повязь з судамі часоў канцлера Сапегі. Да гэтага суда ўсе рыхтаваліся карпатліва: і суддзя, і пракурор, і Міністэрства юстыцыі. Ніхто не хацеў ляснуцца абліччам у гразь! Адно мне разанула вуха: зыск Таварыства беларускай мовы да Міністэрства юстыцыі ягоным прадстаўніком называўся "нікчэмным" Мне такое азначэнне падалося вельмі абразлівым. Я тут жа паспрабаваў высветліць, наколькі дакладнае гэтае азначэнне. Мяне супакоілі: ёсць такі юрыдычны тэрмін. Па-руску ён гучыць "ничтожный" - "ничтожная жалоба" прыкладам. Можа да каго такі тэрмін і падыходзіць, але толькі не да Таварыства беларускай мовы з ягонымі высакроднымі парываннем, з яго высокай мэтай. У "Тлумачальным слоўніку беларускай мовы" слова "нікчэмны" трактуецца гэтак:

***Нікчэмны.** 1. Неістотны, нязначны. 2. Нізкі ў маральных адносінах, няродны. 3. Вельмі дрэнны, няўдалы, малы.*

Як мне па-даецца, для вызначэння тэбээмаўскай скаргі ў суд больш тактоўным было б, калі гэта справядліва пазначаць азначэнне "неістотная", "нязначная", але ці напраўду яна такая ўжо неістотная, нязначная ці карыстаючыся азначэннем Міністэрства, нікчэмная?!

На судзе прагучала шмат цікавых пытанняў да прадстаўніка Міністэрства юстыцыі. Прынамсі. Старшыня Таварыства беларускай мовы Алег Трусаў пытаўся, ці шмат судамі разгледжана спраў па ўсталяванні крыжоў? Прадстаўнік Міністэрства юстыцыі на гэтыя ды іншыя пытанні адказваў адназначна: "Гэтыя пытанні да справы не маюць ніякіх адносінаў!"

Маюць! Ды яшчэ якое! Гэта ж фон на якім ладзілі заўвагі ды папярэджанні Таварыству! Адказ на яго шмат чаго прасвятліў бы для грамады, для грамадства. На гэтае пытанне цікава пачуць адказ, не позна і сёння, каб зразумець паімкненні Міністэрства юстыцыі.

Радуемся, цешымся, як дзеці! Суд між Таварыствам беларускай мовы і Міністэрствам юстыцыі зладзіўся на чысцютка нашай роднай мове. Гэта так! Але калі глыбока задумаешся, то ў чым жа радасць? Яно ж гэтак і павінна быць, а не інакш. Але ў нашай краіне, дзе не вельмі імкнуцца зразумець мэты і задачы Таварыства, яго парыванні і паімкненні, усё можа быць.

Хвала Богу, пакуль яшчэ не ўсе ў Беларусі страцілі здаровы сэнс

Дзейныя асобы суда:

Суддзя – В.І. Самалюк.

Пракурор – І.У. Раманенка.

Сакратар – Папека Л.М.

Ад Міністэрства юстыцыі – А. П. Харытон.

Ад Таварыства беларускай мовы – Алег Трусаў. Сяргей Кручкоў, Людміла Дзіцэвіч, Станіслаў Суднік, адвакат – Юрась Чавусаў.

Каб наша жыццё ладзілася ў роднай мове, мы гатовыя на ўсё, на ўсялякія выпрабаванні!

Вялікая гэта ахвяра! Мо каму не зразумелая. Але што рабіць, калі толькі такім шляхам мы можам звярнуць увагу грамадскасці і ўлады да праблемаў нашай мовы.

ДАРУЙ НАМ УСІМ БОЖА!

Уладзімір Содаль.

Чым жыве творца...

На адной са шматлікіх вечарын у г. Менску я пазнаёміўся з Мікалаем Качанковым. Ён нарадзіўся ў шматдзетнай сям'і ў вёсцы Дзям'янкі, што на Гомельшчыне. У 1984 годзе ён пахаваў бацьку, а зараз жыве ў Менску разам з маці Вольгай Савелаўнай.

Першапачаткова Мікола атрымаў адукацыю біёлага (БДУ), а трохі пазней бібліятэкара ў БУК.

Мікола выкладаў біялогію ў школе, але Чарнобыль зрабіў шкоду. У 33 гады хлопец стаў інвалідам 1 групы, але хаваць сабе ён не збіраецца. Мікола ак-тыўна ўдзельнічае ў гра-мадскіх жыцці інвалідаў, спявае ў народным ансамблі "Надзея" і падпрацоўвае па дамове ад арганізацыю інвалідаў, а галоўнае Мікола ціхенька вышывае пасля працы.

А. Шалахоўскі.

Рэдактар Станіслаў Суднік

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.
Пасведчанне аб рэгістрацыі:
№ 83 ад 28 чэрвеня 1996 г.
Адрас рэдакцыі:
220005, г. Менск, вул. Румянцава, 13.
Адрас для паштовых адпраўленняў:
231300, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: ns@lida1.lingvo.grodno.by
http://tbm.org.by/ns/

Рэдакцыйная калегія:
Алена Анісім, Вадзім Болбас, Міхась Булавацкі, Людміла Дзіцэвіч, Ірына Марачкіна, Леакадзія Мілаш, Язэп Палубятка, Алесь Петрашкевіч, Людміла Піскун, Уладзімір Содаль, Станіслаў Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г.Ліда, вул. Ленінская, 23.
Газета падпісана да друку 10. 02. 2003 г.
Наклад 2300 асобнікаў. Замова № 258.
Падпісны індэкс: 63865.
Кошт падпіскі: 1 мес.- 458 руб., 3 мес.- 1374 руб.
Кошт у розніцу: 120 руб.